

PROLOG

Fire av kristenhetens eldste kirker har i løpet av året mistet sine ledere. Det er formodentlig en tilfeldighet, men det kan stå som et symbol på en verden som for mange begynner å ligne mer og mer på en amerikansk endetidsfilm: økonomier bryter sammen, autoritære herskere må vike for borgerkriger, temperaturen stiger, ekstreme krefter trives, gamle maktsentra i verden ser seg utfordret av nye.

Når kastevinder rusker i trekronene, er det viktig å vite hva slags jord røttene står i. Patristikken arbeider med jordsmonnet som vår egen kultur er vokst ut av; vi forsøker å forstå oss selv gjennom å studere forfedrene. Nyanserte forfedre motvirker forenklete selv-bilder. Her i vår lille periferi har vi nettopp opplevd at en nestor er gått bort – nemlig Tomas Hägg, én som bidrog til å nyansere vårt bilde av antikkens menneskebilder – og slikt rammer en liten forskningsverden hardt.

Derfor er det ekstra gledelig at nordisk patristikk virker så vital for tiden: Aarhus universitet has startet opp forskningsprogrammet *Den antikke verden: tradition og transformation*, og et nytt, Aarhus-basert forskningsprosjekt om manikeernes bibelbruk har fått støtte for tre år. Til våren starter man opp et større prosjekt om barndom i antikken og tidlig kristendom i Oslo, og tidligere i år startet et EU-finansiert prosjekt om koptiske klostertekster ved samme universitet. Lunds forskningsprogram om det tidlige klostervesenet fikk i år fornyet tillit fra den svenske Riksbanken. Våren 2013 planlegges forøvrig en konferanse i Trondheim til minne om Tomas Hägg.

Én av kirkene hvis ledere gikk bort tidligere i år, er den etiopiske. Abuna Paulos representerte et område som patristikken tradisjonelt har viet lite oppmerksomhet og som har utgjort periferien i relasjon til en annen kirke som mistet sin pave fem måneder tidligere. I årets nummer av *PNA* gir Witold Witakowski en introduksjon til det etiopiske klostervesenets tidlige historie. Hans forskning dreier seg

blant annet om å katalogisere manuskripter i det nord-etiotiske Gundä Gunde-klosteret. Den andre artikkelen handler om hvordan pilegrimsfenomenet reflekterer dragingen mot et kraftsentrum, mot det håndfaste og gripbare, mot staden Jerusalem og korsets hellige trevirke. Stephan Borgehammar arbeider med pilegrimsvesen og helgenkult, fra dets opprinnelse i områdene rundt Middelhavet til dets forgreninger inn i Middelalderens Norden.

At begge artiklene er skrevet på engelsk er ikke et uttrykk for redaksjonell lengsel mot andre språklige sentra, men en mild liberalisering. Vi foretrekker fortsatt artikler på skandinaviske. At *Meddelanden* nå kommer med sitt andre nummer under nytt navn og med ny layout, er heller intet tegn på at enden er nær, men forhåpentligvis et uttrykk for at den nordiske patristikken tross alt er livskraftig i en forblåst verden.

*Thomas Arentzen och
Andreas Westergren*